

INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA DIPLOMATIK TERMINLAR VA ULARNING XUSUSIYATLARI

Ibodullayeva Dinora Bahramjanovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti magistranti

ibodullayevadinora@gmail.com

Annotatsiya: Bu maqolada ingliz tilidagi teledasturlarning tili, vositalari, imkoniyatlari va uning xususiyatlari haqida ma'lumotlar mavjud.

Kalit soʻzlar: OAV, televideniya, teledastur, gʻoyaviy targʻibot, "Uzreport", "O'zbekiston 24", KVS telekompaniyasi, tezkorlik, jahon televideniyalari.

Annotation: In this article, information is provided about the language, tools, capabilities, and features of English telecommunication programs.

Keywords: OAV, television, teleprogram, entertainment, "Uzreport," "Uzbekistan 24," KVS Telekompany, efficiency, international television.

Diplomatik termin — diplomatiya sohasida va davlatlararo munosabatlarda ishlatiladigan, ma'nosini aniq ifodalaydigan soʻz yoki iboradir. Bu terminlar, diplomatik muzokaralar, kelishmalarni tushuntirish, diplomatik hujjatlarni tuzatish, va boshqa diplomatik faoliyatlar davrida oʻziga xos ma'nolarni anglatadi. Diplomatik terminologiya, mamlakatlar oʻrtasidagi mazmun va kelishmalarni tuzishda, hujjatlarni tuzatishda, diplomatik predmetlarni masalaga solishda va boshqa diplomatik faoliyatlar bo'yicha ko'proq aniq va moslashtirilgan soʻzlarni oʻz ichiga oladi.

Diplomatik terminlarning xususiyatlari quyidagilardir:

1. *Aniq va tuzatilgan ma'no:* Diplomatik terminlar aniq va tuzatilgan ma'noga ega bo'lishi kerak. Ular mamlakatlar oʻrtasidagi muzmon muzokaralar va munosabatlarni tushuntirishda, hujjatlarni tuzatishda, va boshqa diplomatik faoliyatlar davrida foydalaniladi.
2. *Oʻziga xos soʻz qoʻllanish:* Diplomatik terminlar, oʻzlariga xos diplomatik mulohazalar, tadbirlar, va muammolar uchun maxsus soʻzlar bo'lishi lozim. Bu soʻzlar, diplomatiya sohasidagi ma'ruzalar, muzokaralar, va kelishmalarda qoʻllaniladi.
3. *Tadbirlar va muzokaralar uchun maxsus:* Diplomatik terminlar, diplomatik tadbirlar va muzokaralar davrida intensiv ravishda ishlatiladi. Ular diplomatik

hujjatlarni va kommunikatsiyani tuzatishda, shuningdek, qonun hujjatlarni va kelishmalarni tushuntirishda ham foydalaniladi.

4. *Rasmiy huquqiy tarzda qo'llanish:* Diplomatik terminlar, rasmiy huquqiy tarzda ishlatiladi. Ularni rasmiy hujjatlar, muzokaralar, shartnomalar, va boshqa diplomatik hujjatlar tuzatishda foydalaniladi.
5. *Mamlakatlarning madaniyatiga mos keladigan so'zlardir:* Diplomatik terminlar, har bir mamlakatning madaniyatiga mos keladigan so'zlar bo'lishi kerak. Ularning ifodasi va tushuntirish usullari o'zaro farqlanadi.
6. *Tarjima masalalari:* Diplomatik terminlar, qo'shma tarjimalarni ta'minlash va mamlakatlar o'rtasidagi mazmun va ma'nolarni to'g'ridan-to'g'ri yetkazishda katta ahamiyatga ega.
7. *Mahalliy tushunchalarga ko'ra farqli bo'lishi:* Ba'zi diplomatik terminlar, mamlakatlar o'rtasida farqli tushunchalarga ega bo'lishi mumkin. Bu esa ularni aniq va o'ziga xos qiladi.

Diplomatik terminlar, diplomatik faoliyatning tuzilishi va mamlakatlar o'rtasidagi munosabatlar tuzilishi bo'yicha juda muhimdir. Bu terminologiya o'zining aniq, hamkorlik, va o'zaro tushunchalarni qo'llashda katta ahamiyatga ega.

Ingliz va o'zbek tillarida diplomatik terminlar o'zaro farq qiladi. Quyidagi, ba'zi diplomatik terminlarning Ingliz va O'zbek tillaridagi o'ziga xos qismlarini ko'rsataman:

Embassy / Elchixonona: *Ingliz:* An embassy is the official residence and workplace of an ambassador in a foreign country. *O'zbek:* Elchixonona – Safar xonasining rasmiy joyi va ambassadorning ish joyi.

Ambassador / Elchi: *Ingliz:* An ambassador is a high-ranking diplomat who represents their country in another country. *O'zbek:* Elchon – Bir davlatni boshqa bir davlatda ifodalovchi, oliy martaba egallagan diplomat.

Consulate / Konsullik: *Ingliz:* A consulate is a smaller diplomatic office that handles certain legal matters for its citizens in a foreign country. *O'zbek:* Konsullik – Qisqa diplomatik idoraviy yoshi, jahondagi vatandoshlari uchun ma'lum qonuniy ishlar bilan shug'ullanadi.

Diplomacy / Diplomatiya: *Ingliz:* Diplomacy is the conduct of international relations and negotiations between countries. *O'zbek:* Diplomatiya – Davlatlararo munosabatlar va muzokaralar olib borishning uslubi.

Protocol / Protokol: *Ingliz:* Protocol refers to the formal rules and customs of diplomatic etiquette. *O'zbek:* Protokol – Diplomatik etiketning rasmiy qoida va adabiyoti.

Crisis Management / Krisis boshqarish: *Ingliz:* Crisis management involves handling and resolving diplomatic emergencies or critical situations. *O‘zbek:* Krisis boshqarish – Diplomatiya kasalliklar yoki kritik holatlarni boshqarish va hal qilish.

Bilateral Relations / Ikki tomonlama munosabatlar: *Ingliz:* Bilateral relations refer to the diplomatic interactions and agreements between two countries. *O‘zbek:* Ikki tomonlama munosabatlar – Ikki davlat o‘rtasidagi diplomatiya muloqotlar va kelishmalar.

Multilateral Cooperation / Ko‘plik tomonlama hamkorlik: *Ingliz:* Multilateral cooperation involves collaborative efforts and agreements among multiple countries. *O‘zbek:* Ko‘plik tomonlama hamkorlik – Bir nechta davlatlar o‘rtasidagi jamoaviy harakat va kelishmalar.

Negotiation / Muzokara: *Ingliz:* Negotiation is the process of discussing and reaching agreements between parties. *O‘zbek:* Muzokara – Qismlar o‘rtasidagi muzokaralar va kelishmalar jarayoni.

Bu misollar diplomatiya sohada o‘zbek va ingliz tillaridagi turli terminlarni ko‘rsatadi. Bu sohada foydalaniladigan terminologiya davlatlararo munosabatlar va diplomatiya sohalarini tushunish uchun muhimdir.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, ingliz va o‘zbek tilida diplomatiya terminlarga oid terminlar umumadabiy tilda ham qo‘llanilsada, diplomatiya sohada ular chuqurroq ma‘noga ega bo‘ladi. Shuningdek, so‘zlashuv uslubida qo‘llanilmaydigan sof diplomatiya so‘zlar ham bo‘lib ulardan foydalanayotganda ehtiyoqlik zarur va albatta diplomatiya terminlar lug‘atidan foydalangan ma‘qul.

REFERENCES:

1. “Diplomatiya terminlar izohli lug‘ati”. Shamsimuhamedov I. Toshkent 2021.
2. Дипломатический словарь для студентов / Авт. кол.; под рук. А.В. Яковенко, д-ра юрид. наук, профессора М.: Издательство Дипломатической академии МИД России, 2022. 298 с.
3. Narxodjayeva X. O‘zbek tilida jarayon anglatuvchi terminlarning lingvistik xususiyatlari. Filol.fan.bo‘yicha.fals. dok.diss.avtoref.-Toshkent, 2017.
4. Odilov Yo. O‘zbek tilida enantiosemiya. Dok. diss. avtoref. -Toshkent, 2016.
5. Ismailov G‘. O‘zbek tili terminologik tizimida semantik usulda termin hosil bo‘lishi. Filol.fan.nomz.diss.avtoref.-Toshkent, 2011.